

FUTURIBLERNE

Den bedste måde at forudsige fremtiden på, er ved at skabe den selv

Redaktør Karen Lumholt

Juni 2018

frem
tidens
fælles
skaber

Indhold

Tyge Mortensen og Karen Lumholt, forord	6
---	---

Paul Natorp, Sager Der Samler, Århus	8
--------------------------------------	---

Hvad er Sager der Samler? Sager der Samler er et hus for hverdagsaktivister. Det ligger i en hyggelig baggård i Vestergade i Aarhus, og fungerer som forsamlingshus og arbejdsfællesskab, hvor borgere bakker hinanden op i at løse de problemer, de møder i deres hverdag. Resultatet er mod, handlekraft og initiativer, der fornyer samfundet nedefra. Sager der Samler har eksisteret i fem år og er kilde til en lang række sociale innovationer. Ambitionen er at skabe nye platforme for politisk deltagelse, og at forbinde demokratiet med hverdagslivet.

Kirsten Sydendal, Lolland-Falster Lovestorm	14
---	----

Hvad er Lolland-Falster Lovestorm? Gruppen opstod i april 2015 som et svar på årtiers unuancerede mediedækning af Lolland-Falster. Vi var nogle, der ville vise resten af Danmark, at Lolland-Falster også har styrker og potentialer, og gøre det med kærlighed via de sociale medier. Det var der mange andre, der også ville. Over 20.000 blev medlemmer af Facebookgruppen i løbet af få dage og begyndte at dele positive historier om vores landsdel. Initiativet fortsætter nu med enorm opbakning fra mange sider – lige fra borgere til borgmestre og brandingeksperter. I dag har Facebookgruppen over 26.000 medlemmer. Ordet Lovestorm blev årets kommunikationsord i 2016, og i 2017 skrev forfatteren Lise Ravnkilde bogen Lovestormen fra Lolland-Falster. Se mere på www.lovestorm.dk.

Anni Ehlers, INSP, Roskilde	21
-----------------------------	----

Hvad er INSP? INSP er et mødested og mulighedsrum i Roskilde, et rum, der ikke på forhånd udelukker nogen eller noget. "Det tomme rum" inviterer til at være sammen og til at skabe selv sammen. INSP er hvad mennesker i fællesskab gør det til - og forandrer sig efter behov. INSP drives som socialøkonomisk virksomhed, der omsætter fra pionerpraksis til modeller, metoder og løsninger, som kan inspirere og kvalificere forandring og udvikling i andre lokalsamfund, offentlige og private organisationer. Målet er at fremme en på alle måder bæredygtig by- og lokalsamfundsudvikling.

Louise Kolbjørn, SYMB, Kalundborg	28
-----------------------------------	----

Hvad er SYMB? SYMB er en foreningsdrevet socialøkonomisk virksomhed og et alment fællesskab, der forbinder og engagerer mennesker i Kalundborg og omegn. SYMB er ikke et fysisk sted (endnu), men en fællesskabsplatform, hvor vi bruger kommunens eksisterende faciliteter og mødes på kryds og tværs af sociale grupperinger og segmenter. Ordet SYMB er inspireret af, at Kalundborg er hjemsted for en berømt industriel symbiose, hvor den ene virksomheds rest er den andens ressource. På samme måde vil SYMB skabe fællesskaber, hvor mennesker er ressourcer for hinanden.

Hvad er Vallekilde? Vallekilde er en landsby i Odsherred kommune på Vestsjælland, som næsten er sammenvokset med Hørve. I 2017 blev Vallekilde Årets Landsby, kåret af Landdistrikternes Fællesråd og foreningen Landsbyerne i Danmark under temaet Den Digitale Landsby. Vallekilde har hverken mange butikker eller et kæmpe foreningsliv, men har til gengæld et væld af mødesteder og aktiviteter, bl.a. en Grejbank på Facebook, hvor borgerne deler alt fra redskaber og jordbærplanter til tværføjter og et lift til København.

Hvad er Welfare-in-the-making? Welfare-in-the-making blev til i forlængelse af en række forskningsprojekter på CBS, som ville undersøge og intervenere i mellemrummene mellem roller, siloer og organisationer. Den teoretiske tese er, at den ofte skjulte, vage viden i mellemrummene mellem disse ofte adskilte og isolerede vidensområder har et kreativt og skabende potentiale, der kan forbinde os som 'bare mennesker'. Med det afsæt er målet at gentænke velfærdsopgaven, fx. sundhed, læring og omsorg, således at velfærd ikke kun er en opskrift på, hvordan eksempelvis fagprofessionelle skal bevæge sig fra A-B, men bliver et dybere formål, som kan mærkes og som også kan skabe en uforudsigelig ny viden. Den grundlæggende ambition er således at gøre forskningsprocesserne til fællesskabte processer, der ved at overskride skellet mellem academia og praksis, skaber ny værdifuld viden. (Artiklen er skrevet af en større gruppe).

Hvad er Venligboerne? Venligboerne blev etableret i 2013 og organiserer sit arbejde via Facebook. Venligboernes mission handler ikke, som mange tror, udelukkende om at være venlig og imødekommende over for flygtninge. Venligboerne er et stort sundhedsfremmende projekt, som handler om at opdage, hvordan man kan etablere gode sociale relationer ved brug af venlighed. Når mennesker gør sig umage med at møde hinanden ud fra principper om venlighed, nysgerrighed og respekt, er der grundlag for gode fællesskaber og venskaber. Der er opstået Venligbogrunder i omkring 150 danske byer. Grunderne er startet af enten danskere eller flygtninge.

Hvad er Næstehjælperne? Næstehjælperne er en social bevægelse, som samler både reformramte og modstandere af fattigdomsreformerne. Gruppen opstod i 2016 på Facebook og har i dag flere end 21.000 medlemmer på landsplan og 30 lokalgrupper landet over. Der er Næstehjælper-caféer rundt omkring i landet og enkelte steder tøj- og legetøjslagre. Næstehjælperne gennemfører under mottoet "Sammen er vi stærkere" demonstrationer og events, bl.a. sammen med gruppen Jobcentrets Ofre. Stifterne Carsten Larsen og Linda Villadsen har selv oplevet udsathed i sårbare familier, men har formået at vende udsathed til styrke.

Hvad er Alternativet? Alternativet er et grønt parti og en politisk bevægelse, som arbejder for en seriøs bæredygtig omstilling og en ny politisk kultur. Partiet blev stiftet af Uffe Elbæk i 2013 og valgt ind i Folketinget med ni mandater i 2015. Alternativet arbejder for bæredygtighed på alle tre bundlinjer – den grønne, den sociale og den økonomiske. Partiet ønsker en ny økonomisk tænkning, der skal gøre op med det nuværende vækstbegreb og genfinde balancen mellem mennesket og naturen. Alternativet vil styrke både fællesskabets og den enkeltes entreprenante skaberkraft med afsæt i seks kerneværdier: mod, generøsitet, gennemsigthed, ydmyghed, humor og empati.

Hvad er Folkevandringen?

Folkevandringen er et koncept for fordybende, fælleskabende, og handlingskabende samtaler, hvor deltagerne taler, lytter og er stille sammen, mens de vandrer otte kilometer i smuk natur. Samtalerne er tilrettelagt med spørgsmål, som er relevante for den enkelte event og er adskilt i sekvenser med refleksion, nye tanker og ideer til mikrohandlinger. Folkevandringen afholder selv åbne events og har samarbejdet med kommuner og organisationer som fx Røde Kors om at holde Walk and Talk for flere hundrede mennesker. I princippet flere tusinde.

Hvad er Grobund? Grobund er et bæredygtigt bo- og produktionsfællesskab under etablering i Ebeltoft omkring fabrikken Tata Steel. De 118 andelshaverne har pr. 1. april 2018 gennem en fælles fond købt de i alt 9.500 kvm produktionshaller og kontorer samt jorden omkring kontant. Planen er på en fjerdedel af jorden at bygge gældfri boliger med el, vand og kloak i eget affaldsfrie kredsløb (off grid). På resten af jorden etableres økologisk landbrug efter permakultur-principper. Grobund er også ved at etablere et Livets Akademi, et folkekøkken samt udlejning af kontorer, produktions- og udstillingsfaciliteter. Desuden er planen at etablere kystfiskeri af tang, krabber og konk samt et affaldsfrit havdambrug. Man kan blive støttemedlem af Grobund.

Hvad er Den Selvforsynende Landsby? I Hundstrup på Syd-fyn, mellem Svendborg og Fåborg, på den 250 år gamle Højgård og dens 15 hektar jord, ligger Den Selvforsynende Landsby; et socialt bofællesskab med fokus på permakultur og økologi. I byen bor 24 familier - 36 voksne og 45 børn - i selvbyggede, individuelle huse af natur- og genbrugsmaterialer. Beboerne dyrker jorden i fællesskab, varetager selv affalds- og spildevandshåndtering, fødevarerproduktion og byggeri. Den Selvforsynende Landsby har i sine snart 14 år som levested gennemgået flere udviklingsfaser, som andre levesteder måske kan lære af.

Hvad er Hemingway Club? Hemingway Club® er en uafhængig, medlemsstyret netværksgruppe etableret i Gentofte i 2013, som henvender sig til mænd 60+. Hemingway Club har et veldefineret koncept, omtrent som en Rotary Club. Konceptet breder sig lige nu til flere byer og imødekommer tilsyneladende et stort behov hos mænd i den tredje alder. Der findes pt. syv Hemingway-klubber, de fleste med lang venteliste. Nye klubber oprettes, hvis de i opbygning og funktion kan leve op til konceptet, hvilket skal godkendes af den oprindelige Hemingway Club i Gentofte.

Hvad er Civilian? Civilian er en non profit-portal, som samler og spreder inspirerende fortællinger om ildsjæle-projekter i civilsamfundet. Vi ønsker at ildsjælene og deres projekter skal være synlige, så deres idéer, viden og erfaringer kan deles og inspirere andre til at gå i gang. Vi ønsker også at ildsjælene skal anerkendes for den enorme disruptive kraft, de bidrager med i samfundet.

Fremtidens fællesskaber – hvordan Danmark forener sig på ny

Vi mødtes i 2016 til en konference på Ærø om *Oprøret fra Udkanten*. I forlængelse af hinanden skulle vi holde oplæg om *Fremtidens fællesskaber*. Tyge var blevet generalsekretær i Selskabet for Fremtidssforskning og i gang med at udgive *Futurible* om *Fremtidens landsbyer*.¹ Karen var talsmand for civilsamfundstænkertanken Cura og drev et familiepolitisk og et landdistriktpolitisk netværk, som begge har fokus på nye fællesskaber. Det var oplagt, at vi skulle prøve at forene kræfterne.

Da vi mødtes omkring denne *Futurible*, opdagede vi, at vi begge var dybt forankrede i en grundtvigsk præget historie. Men i lige så høj grad i en interesse for at forstå, hvad det er, der sker med de *folkkelige fællesskaber*, lige nu.

Et mere end 100 år gammelt fællesskab er under forandring: det danske foreningsliv - og dermed også vores demokrati. Foreninger var traditionelt forbundet i en praktisk struktur med vedtægter, generalforsamlinger og bestyrelser, der sikrede at fællesskabet hang sammen og at man kunne mødes omkring en fælles aktivitet og sag. Denne praksis har gennemsyret det samfund vi kender i dag. "Forenings-Danmark" er det blevet kaldt. Forening betyder "før enighed". Foreninger har skabt en ideel træningsarena for den form for enighedsskabende demokrati, vi har vænnet os til. Men noget nyt er på vej.

Det er dette *nye*, som vi med denne *Futurible* ønsker *at synliggøre* og som små mosaikker *at samle til et nyt billede*. Vi har kaldt vore aktører i denne samling for 'fremtidens fællesskabere'. Måske kan man også kalde dem for *fremtidens demokratiske pionerer*.

¹ Stifterne af Selskabet for Fremtidssforskning ville motivere danskerne til at tage ansvar for den fremtid, der så mere og mere uvis ud. "Fremtiden er ikke noget man kan forudse, fremtiden er noget vi skaber sammen", var deres tese. At skabe fremtiden kræver valg - ud fra flere mulighedsscenerier. Noget, der ikke skulle overlades til politikere og magthavere alene. At formidle viden om fremtidsmulighederne for den brede befolkning, blev derfor et folkeoplysningsformål for stifterne, der også aktivt selv ville deltage i det nye, der skulle skabes. I samme personkreds som dannede Selskabet opstod Institut for Fremtidssforskning.

Karen Lumholt er medstifter og driver af en lang række faglige og politiske netværk for samfundsinnovatører, bl.a. **Familiepolitisk Netværk, Landdistriktpolitisk Netværk, Forum for Konstruktiv Journalistik og #DetErVoresSamfund**. Tidligere direktør for den personalistiske tænketank Cura. Uddannet journalist. Forfatter til en lang række bøger om samfund, skole, familie, iværksætteri og for-

andrings-processer, bl.a. bogen "Historier der flytter mennesker" (2013). Redaktør af flere antologier, bl.a. "Det relationelle menneske" og "Det personlige samfund" (2015). Partner i virksomheden Lumholt & Stahlschmidt Kommunikation, som tilbyder undervisning, foredrag, møde- og procesledelse, analyser og strategisk rådgivning. Redaktør af *Futurible* om Fremtidens Fællesskaber.

Vi tror, at de ved at blive synliggjort som en bevægelse af nye fællesskaber, vil kunne bevæge verden mere, end de gør hver især. Hver for sig virker de forskellige og uensartede. De opstår som fællesskaber ud fra en konkret og fælles interesse. Men den gammelkendte foreningsstruktur ser vi sjældent i de nye fællesskaber. Hvad den fælles kerne er i de nye fællesskaber, vil det være op til læseren selv at ane konturerne af.

Hvis vi alligevel skal forsøge at sætte ord på, hvad de nye fællesskabsformer, som vi beskriver i denne Futurible, synes at have til fælles, er det at de i forskellig grad – og i forskellige kombinationer – opstår i mellemrummene mellem sektorer, siloer og brancher/områder. De falder udenfor frivilligbegrebet. Desuden er de:

- åbne og eksperimenterende
- udogmatiske, pragmatiske og fleksible ift. deltagelse
- globalt orienterede
- lokalt forankrede
- hverdagsaktivistiske
- miljømæssigt bæredygtige
- socialt inkluderende
- organiseret som sociale netværk (løst koblede) eller økonomisk forpligtende (i forskellige grader)
- optaget af demokrati
- ikke hierarkiske og ubureaukratiske
- holdt sammen af relationer
- innovativt tænkende og disruptive
- entreprenante og selvvirksomme
- samfundskritiske men hverken røde eller blå
- både digitale og fysiske fællesskaber

Med Futuriblen *Fremtidens Fællesskaber* ønsker vi både at formidle de fremtidsscenerier, som vore eksempler tegner - og at samle de aktører, der skaber dem.

Denne udgivelse følges derfor op af mindst én Futurible mere om Fremtidens Fællesskaber samt af konferencer, folkemødedebatter og debatindlæg.

Vi ønsker vores læser ikke bare fornøjelse med denne inspirerende tryksag, men også modet til selv at gå ind i fællesskaber og præge dem i den retning, som du og dine ønsker.

Karen Lumholt, Redaktør

Tyge Mortensen, Generalsekretær

Tyge Mortensen er generalsekretær i Selskabet for Fremtidsforskning, hvor han er ved at føre selskabet tilbage til sine aktivistiske og højskoleprægede rødder fra 1960'erne og 70'erne. Arbejder som foredragsholder, facilitator og rådgiver. Desuden stifter af Landsbyhøjskolen, der hjælper lokalsamfund med styrkelse af fællesskab og nærdemokrati. Tilknyttet

Landdistrikternes Fællesråd som projektleder. Opvokset på Gråsten Landbrugsskole i et højskolemiljø. Uddannet agronom. Tidl. højskoleforstander på Ryslinge Højskole med innovation og iværksætteri som speciale. Bor i landsbyen Rudme på Midtjylland, hvor han er lokalrådsformand og sammen med sin kone driver et non-profit landsbygalleri og forsamlingssted.

SYMB: Fra velgørenhed til medborgerskab – skab muligheder og få flere med

Af Louise Kolbjørn, social iværksætter, stifter og daglig leder af SYMB

SYMB i Kalundborg er et af de rodkud, der pibler frem i hele landet i øjeblikket - nye former for borgeralliancer og social entreprenørvirksomhed, som vil frigøre kræfter og finde løsninger på komplekse udfordringer, samtidig med at færre falder udenfor. SYMB vil bringe mennesker sammen, skabe mere liv og aktivitet, styrke den lokale identitet og skabe et lokalsamfund, som får flere med og er attraktivt for udefrakommende.

Hvad er SYMB?

SYMB er en foreningsdrevet social-økonomisk virksomhed og et alment fællesskab, der forbinder og engagerer mennesker i Kalundborg og omegn. SYMB er ikke et fysisk sted (endnu),

men en fællesskabsplatform, hvor vi bruger kommunens eksisterende faciliteter og mødes på kryds og tværs af sociale grupperinger og segmenter. Ordet SYMB er inspireret af, at Kalundborg er hjemsted for en berømt industriel sym-

biose, hvor den ene virksomheds rest er den andens ressource. På samme måde vil SYMB skabe fællesskaber, hvor mennesker er ressourcer for hinanden.

Præcis på den dag i 2015, hvor statsministeren proklamerede udflytning af godt 4000 arbejdspladser, blev min ild for alvor tændt. De sociale medier brændte af harme og undren over udflytningen: "Hvordan skal det dog gå med statslige arbejdspladser i provinsen?" og "Sig mig, skal hele Danmark nu være et stort provinshul?" Jeg blev så gal over de mange kommentarer. Jeg ville ikke finde mig i et billede af, at vi ikke kan noget i provinsen – for det kan vi! Så gik jeg i gang. Og i løbet af kort tid fik jeg sammen med andre skabt SYMB.

Som social iværksætter drives jeg af en tro på, at det er sundt for os som individer og for vores fælles lokalsamfund, at vi møder hinanden noget mere – og at vi møder flere, der ikke nødvendigvis ligner os selv.

Når jeg kigger rundt i mit lokalsamfund, i min vennekreds, blandt mine kollegaer, så ser jeg et mønster, der peger i retning af, at man holder sig til sin egen slags. Vi kommer i cirkler med folk, der har samme uddannelse som os selv, de samme fritidsinteresser, børn på samme aldre osv.

Fra mit professionelle virke inden for psykosocial rehabilitering ved jeg, hvor afgørende det er at være en del af et fællesskab. Samtidig var jeg som tilflytter fra storbyen opsat på at gøre noget ved de klassiske fordomme om at bo på landet.

Der er så meget, der splitter mennesker i denne tid.

Sådan opstod idéen om en stærk borgerplatform og et "fællesskabets sted" i Kalundborg. Et sted, hvor vi skaber sammen.

Kalundborg er hjemsted for en berømt industriel symbiose, hvor den ene virksomheds rest er den anden virksomheds ressource. En cirkulær model, hvor ressourcerne udnyttes optimalt. SYMB er tænkt som en social og relationel pendant til denne symbiose. Ligesom lokale ressourcer udnyttes industrielt, ønsker vi at realisere flere menneskelige ressourcer socialt og relationelt.

Med SYMB vil vi bringe mennesker sammen på nye måder, skabe endnu mere liv og aktivitet, styrke vores lokale identitet og stolthed og skabe et stærkt og robust lokalsamfund, som er attraktivt for udefrakommende og hvor færre falder udenfor.

Fordi forskellighed skaber dynamik

SYMB adskiller sig fra lokalsamfundets andre fællesskaber ved at være for alle. Ikke kun for de unge eller for de ældre, for tilflytterne eller for dem, der arbejder på byens store virksomheder. Ikke kun for dem, der vil spille badminton eller dyrke amatørteater. SYMB er heller ikke kun for mennesker med psykisk sårbarhed eller mennesker med eller uden lønarbejde. Ikke kun for børnefamilierne eller de særligt entreprenante eller holdningsmarkante. SYMB er for alle. Kan man i vore dages nichetider gå på tværs af segmenter og grupper? Ja. Det kan man lokalt. Det lokale eller nærlokale projekt er i sig selv "på tværs".

I SYMB kan du deltage på mange måder. Du kan tage teten, organisere og planlægge lige hvad du brænder for. **#Du kan dele dine idéer. Du kan lytte eller sidde og glo. Du kan hjælpe med at snitte salat eller være den, der bare spiser med, når der er folkekøkken. Det helt centrale greb i SYMB er, at du kan deltage på mange måder afhængig af ressourcer, lyst eller interesser.** Det er et træk, der gør SYMB særlig inkluderende. Borgere kan mødes på tværs og inspireres og lære af hinanden.

#Jeg er optaget af, at vi samler os om at udnytte de mange skjulte potentialer og muligheder, der findes i et lokalsamfund

Det er planen, at SYMB med tiden både har et fysisk sted og flere kræfter til at understøtte processer og aktiviteter. Fremover er der brug for lønnede kræfter og en økonomi til husleje. Visionen er et Folkehøjskole for alle, der fungerer som en slags spirebakke for lokale idéer, hvor vi sammen hjælper endnu flere mennesker til at tage aktivt del i udviklingen af vores lokalsamfund sammen med hinanden.

Hvad sker der i SYMB?

SYMB har eksisteret i to et halvt år, og allerede nu er vi lykkedes med at igangsætte aktiviteter, hvor SYMB forbinder på tværs og skaber værdi:

- I *Krea-gruppen* mødes mennesker, der syr, strikker, maler sten, klipper papir og sysler med andre kreative projekter. Gruppen er grobund for samvær, snak, nye relationer, venskaber og selvfølgelig en masse kreative projekter.
- Det samme sker i SYMB's *Event-gruppe*, hvor en større gruppe ret forskelligartede borgere finder på, udvikler idéer og planlægger aktiviteter i det omfang de magter det, ved siden af deres professionelle virke. Her udspringer en række af de events, som SYMB har inviteret til i sin levetid.
- I SYMB's månedlige *Folkekøkken* kommer omkring 60 forskellige mennesker til fællesspisning. Folk sætter sig sammen på kryds og tværs og lærer hinanden at kende over maden. Ligesom de voksne mikser sig, finder børnene sammen, leger og får nye venner.
- I *Kend Vores Egn-gruppen* mødes en gruppe lokalentusiaster og udvikler udflugter og events om lokalområdet, som alle og enhver kan deltage i.

Yderligere har SYMB et Facebook-community på snart 1000 og er ved at opbygge en betalende medlemskare.

I 2018 fik SYMB en lønnet sekretariatsleder på deltid, og der arbejdes målrettet på at skabe en bæredygtig socialøkonomisk forretningsmodel bl.a. baseret på partnerskaber med kommunen, det lokale erhvervsliv og uddannelsesaktører.

Hvad er det, SYMB kan?

#Når vi i SYMB blander folk og skaber anledninger til, at mennesker mødes på tværs af traditionelle skel, interesser og klassiske målgrupper, skaber vi en ny dynamik mellem mennesker. Vi forstærker samhørigheden i lokalsamfundet, den fælles identitet, ansvarsfølelsen og ejerskabet til vores lokalsamfund. På individplan skaber vi mulighed for personlig udvikling og læring, og vi skaber anledninger for flere til at danne relationer og netværk. **#Når vi åbner for nye deltagelsesformer og måder at knytte sig til fællesskaber, der er anderledes end i det klassiske foreningsliv, skaber vi mulighed for, at vi når flere og får flere med.**

På den måde har SYMB et stærkt inklusionspotentiale, der ikke bare kan rumme og inkludere mennesker, der befinder sig udenfor samfundets hovedstrøm. **#Vi kan også være det sted, hvor tilflyttere kan knytte an til lokalsamfundet, lære andre borgere at kende og bygge bro til det eksisterende foreningsliv.**

Et tværgående fællesskab som SYMB kan også dæmme op for og forebygge ensomhed, isolation og social deroute. Eksempelvis fortæller Niels her om sin deltagelse i SYMB's eventgruppe:

"I starten lurepassede jeg over for alle de fremmede mennesker, som jeg efterhånden lærte at kende. Nogle af dem endda rigtig godt. Idérige mennesker, som også ønsker at yde en indsats for at styrke det lokale sammenhold og fortælle den kæmpe historie vi bor lige midt i. Jeg var meget glad for det og begyndte at genopbygge netværk. Med tiden turde jeg endda tage ordet, give en hånd med ved div. arrangementer og byde ind med egne idéer. Selvtilliden voksede, men jeg kunne stadig få tilba-

gefald med angst og hvad deraf fulgte. Så jeg røg lidt ind og ud af Event, men fandt ud af, at nogle af dem virkelig holdt øje med mig, tænkte på mig og bød ind med hjælp. De blev en del af mine skyts- engle."

Men de aktive mennesker i SYMB er en blandet skare. Folk har mange forskellige motiver for at være med.

Vi ser, hvordan en platform som SYMB både er attraktiv for mennesker, der vil være frivillige i en mere klassisk form, og mennesker, der vil skabe sammen med andre i en ramme, de selv er med til at definere.

SYMB tiltrækker en del mennesker, der er entreprenante, vil arbejde med deres skaberkraft og vil have noget til at ske i et mere eksperimenterende miljø. De afdækker, udvikler og aktiverer ressourcer, forbinder aktører og faciliteter på nye måder. De både udforsker og sætter ting i gang.

#I SYMB gør vi i udgangspunktet ikke noget for nogen, men noget sammen med nogen. På den måde bevæger vi os væk fra filantropisk velgørenhed til aktivt medborgerskab. Dette skaber en masse nye møder og en lærende, nysgerrig dynamik.

Når borgerne får flere muligheder for at skabe sammen, realisere egne idéer og styrke det fælles ejerskab, styrker vi både mangfoldigheden, det lokale engagement og den indre ambassadørånd hos os, der bor her. En sådan "ånd" kan være til stor gavn i en provinskommune, der i perioder kæmper med at rekruttere medarbejdere til egnens store virksomheder.

En aktør som SYMB er nødvendig som supplement til de klassiske deltageformer, hvis vi ønsker at udnytte vores fælles potentialer på vej mod et mere robust og inkluderende lokalsamfund.

Muligheder frem for målgrupper

I SYMB vil vi gerne skubbe på en forandring, der gør, at vi bevæger os fra at have fokus på enkelte målgrupper og fagområder til at være mere optagede af at skabe muligheder for flere. **#Der findes mange offentlige muligheder for tilskud til nye initiativer, men ofte med tydeligt afgrænsede kriterier og målgrupper, som ikke passer på et tværgående organisatorisk mellemrum som SYMB,** der netop ikke afgrænser sig til bestemte målgrupper eller interessefællesskaber.

SYMB har fra starten haft en konstruktiv dialog med vores kommune. **#Selvom kommunen ligesom SYMB er optaget af et stærkt og levende lokalsamfund med gode inkluderende fællesskaber, så er den offentlige verden inddelt i siloer og styret af mål og budgetter.** Det har vi selvfølgelig respekt for. Men grundlogikken i SYMB er en anden, idet SYMB er styret af en vision om at være med til at udvikle nye løsninger og en social infrastruktur, der gør, at vi kan få flere med. Selve grundidéen med at arbejde på tværs gør det også vanskeligt kun at arbejde for én bestemt målgruppe eller ét bestemt fagområde, som offentlige enheder ofte lægger op til.

Når SYMB arbejder for at styrke relationer og netværk mellem mennesker og bygge lokale fællesskaber op, er det netop for at skabe et mere robust og inkluderende lokalsamfund. Et lokalsamfund, der er endnu bedre til at tiltrække dem, der endnu ikke er flyttet til og få dem med, der allerede bor her. Vi

#I SYMB gør vi i udgangspunktet ikke noget for nogen, men noget sammen med nogen. På den måde bevæger vi os væk fra filantropisk velgørenhed til aktivt medborgerskab

lægger derfor mange kræfter i dialogen med offentlige instanser for at synliggøre, at når SYMB styrker og frigiver lokalsamfundets ressourcer, kan det føre til offentlig budgetreduktion, positiv branding og nye sociale løsninger.

Tre store systembarrierer

I arbejdet med at bygge en organisering og en samarbejdsstruktur op, der ikke ligner det, man kender i den kommunale verden, møder vi mange åbne arme og mange entreprenante mennesker, der gerne vil være med. Men vi møder også skepsis og en del modstand.

Jeg oplever mindst tre systembarrierer: *Silotænkning og asymmetrisk magt, begrænset bundlinje-tænkning samt manglende forståelse for forskellen på frivillighed og socialøkonomisk iværksætteri.*

1. Fra silotænkning til ny magtfordeling

SYMB er et af de rodsrud, der pibler frem i hele landet i øjeblikket. Rodskud, der består af nye former for borgeralliancer, entreprenante forsøg og nye organiseringer, der frigør kræfter på nye måder for at finde løsninger på samfundets komplekse udfordringer. Mange oplever, at de etablerede systemers indsats ikke rækker, og at vi skal gøre noget nyt, fremfor at blive ved med at gøre mere af det samme.

Der er et stærkt behov for at vi skaber en mere lærende, nysgerrig og tillidsbaseret kultur, hvor flere aktører arbejder sammen henimod en fælles løsning. For at lykkes med det, er vores kommuner, erhvervsaktører, fonde mm. nødt til at lægge nogle ressourcer og noget beslutningskompetence uden for egen organisation og tage del i at skabe fælles platforme - organisatoriske mellemrum a la SYMB. Med afsæt heri kan vi samskabe og eksperimentere med løsninger på ligeværdig vis, uden at én aktør sidder på mere magt end andre og dybest set definerer ramme, proces og mål.

Dette udviklingsarbejde byder på en mængde dilemmaer. **#Skal en kommune lægge ressourcer uden for egen organisation uden, at der er fuld kontrol over, hvad pengene går til, kan det clashe med den klassiske forvaltningsstrukturens lineære logik, topdown hierarki og silotænkning.**

Mellemmenneskelige forhold er komplekse og baseret på især tillid og følelser, og den slags passer dårligt i en verden, hvor samarbejdet præges af en asymmetrisk magtstruktur mellem borger og kommune samt en dominerende økonomisk bundlinje.

#I dag kan en kommune bestemme, hvem den vil samarbejde med og hvordan. En aktør som SYMB har ingen magt, med mindre vi allierer os med andre, ex. civilsamfundsaktører, som vi er på vej til med fx denne Futurable.

2. Der findes flere betydningsfulde bundlinjer end den økonomiske

Målet er at finde måder, hvorpå kommune, erhvervsliv og uddannelsesaktører kan bidrage til SYMB's økonomi og virksomhedskonstruktion. Vi skal opbygge de nødvendige partnerskaber med lokale aktører, udvikle aktiviteter sammen, teste dem, lære og blive gode sammen. Der er dog lidt vej endnu. Udfordringen er blandt andet, at SYMB insisterer på at være for alle og have betalingsniveauer, så alle kan være med. Det er vigtigt for os, at mennesker, der ikke har særlig mange penge, kan tage del. Det betyder, at vi ikke tjener penge på f.eks. vores Folkekøkken.

#Konkret møder vi f.eks. en kommunal logik, hvorefter der skal købes ind, så det er billigst rent økonomisk, uden at der skelnes til, hvilken værdi en samarbejdsrelation eller anden spinoff lokalt i øvrigt kan have. Vi vil udvikle en socialøkonomisk virksomhed, der arbejder med en økonomisk, en social, en lærende og en etisk bundlinje. Vi bestræber os også på, at vores aktivitetsvifte favner bredt og gerne sker i samarbejde med andre og forskellige slags aktører.

3. Socialøkonomisk virksomhed er mere end frivilligt arbejde

For mig at se er en af de vigtigste opgaver i en kommune at samarbejde med aktive grupper af borgere. Kommunen er - udover at være myndighedsudøver - også sat i verden for at understøtte og være en del af et stærkt lokalsamfund. **#Lokalsamfundet er ikke kun erhvervslivet, vores skoler, plejehjem, biblioteker og veje – det er også fællesskaber af aktive borgere, der ikke nødvendigvis udgøres af klassiske interessefællesskaber.**

Kommunen giver heldigvis også udtryk for, at den gerne vil samarbejde og samskabe. Men i mine øjne er samskabelse ikke det samme som, at nogle frivillige løser en opgave. De mange frivillige i SYMB er uvurderlige og vi er rigtigt gode til at mobilisere frivillige borgere. Men jeg er ikke altid gode venner med frivillighedsbegrebet. Socialøkonomisk virksomhed er meget mere end frivilligt arbejde. Det er en investering i fremtiden. I SYMBs tilfælde er det en investering i et fællesskabsbaseret bæredygtigt lokalsamfund.

Sat på spidsen findes der i mit lokalsamfund tre tilgængelige kategorier, man kan blive sat i. Man kan være en kommerciel aktør. Man kan være fra kommunen. Eller man kan være frivillig. Når man som borger stiller sig op på ølkassen og tager initiativ til noget, så placeres man i frivillighedskategorien.

SYMB er som foreningsdrevet socialøkonomisk virksomhed blevet placeret sammen med de ca. 300 andre foreninger i kommunen. Ergo er vi frivillige.

#Lokalsamfundet er ikke kun erhvervslivet, vores skoler, plejehjem, biblioteker og veje – det er også fællesskaber af aktive borgere, der ikke nødvendigvis udgøres af klassiske interessefællesskaber

Den klassiske frivillighed kan rigtig meget. Den kan indgå i systemer og kendte strukturer, såsom at organisere en bod til en byfest, stable et sportsstævne på benene, søge §18 midler og få hal-tider i den lokale idrætshal. Det er i den grad værdiskabende, og jeg har stor respekt for den klassiske frivillighed.

Men den klassiske frivillighed er ikke det centrale i SYMB, og vi har aldrig bedt om at blive opfattet sådan – alligevel er det der, vi ender. SYMB opfattes som en klassisk forening og dele af den kommunale organisation regner med, at SYMB stabler arrangementer på benene gratis og 100 % frivilligt.

Frivillighedsbegrebet kan være begrænsende, fordi man ikke regnes for at være kompetent, kvalificeret og professionel. Når vi lykkes i SYMB er det, fordi en række kompetente mennesker arbejder i et maskinrum. Vi organiserer civilsamfundet, vi mobiliserer borgerkræfter i hobetal, som skaber mere liv og aktivitet i vores by. Vi skaber masser af social værdi, som kræver tid og kompetencer. Vi er en professionel organisation, som man kan lave forpligtende aftaler med.

Vi arbejder selvfølgelig også med frivilligmiljøer. Når vi holder Folkekøkken, er der masser af frivillige med til at lave mad og sætte telte op. Heldigvis er der mange borgere, der gerne giver et nap et par timer til en event. **#Men baggrundsarbejdet, opbygningen af organisationen, planlægningen, det kommunikative, ledelsen og styringen af alt det, der foregår - som er en nødvendig forudsætning for, at der kan etableres stærke frivilligmiljøer på tværs af målgrupperne - dét kræver professionelle.**

Ønske: en lærende alliance med vores kommune

Jeg får ind imellem det råd, at SYMB skal holde sig væk fra kommunen og bygge sin socialøkonomiske forretningsmodel op uden. Men jeg ser kommunen som en meget central repræsentant for vores

lokale fællesskab – faktisk som det mest centrale fællesskab i vores lokalsamfund. I det lys er kommunen en uundværlig partner for de aktører, der organiserer civilsamfundets kræfter – også de initiativer, der placerer sig uden for det klassiske foreningsliv.

Jeg drømmer om, at vores kommune vil forholde sig nysgerrigt, være opsøgende og tage aktiv del i, hvordan en kommune kan være med til at styrke tværgående samspil – også med dem, der organiserer civilsamfundskræfter på andre måder end i foreningslivet. Og at de vil gøre det med samme iver, som de samarbejder med kommercielle erhvervsaktører. At en bred vifte af aktører i lokalsamfundet inkl. kommunen opdager, at en civilsamfundsaktør kan være en professionel samarbejdspartner, der kan mere end at levere frivillig arbejdskraft, men også kan levere brugbare visioner.

#SYMB er en hybrid mellem sektorer. Vi har flere bundlinjer og arbejder på tværs af fagsiloer, målgrupper og logikker. Det er sådanne hybride organisationer og nye organisatoriske mellemrum, der gør, at vi kan få flere med og skabe nye veje sammen.

Jeg drømmer om den dag, hvor kommunen kaster sig ind i et aktivt samspil med civilsamfundsaktører for at udvikle nye løsninger på komplekse problemer indenfor områder som integration, social arv, udkant, sundhed og velfærd. Heldigvis ser vi det ske mange steder i Danmark. Roskilde Festivalen, INSP! i Roskilde, Sager Der Samler i Århus er eksempler på dette.

Vi er i gang. SYMB er i dialog med kommunen, vi modner langsomt hinanden og lærer om åbninger og barrierer. Men for en risikovillig social entreprenør, der investerer status, stabilitet, løn, pension og bankkonto, går det langsomt. Jeg så jo helst, at vi bare rykkede på den indlysende gode og fælles sag.

Når det er sagt, så ved jeg godt, at SYMB ikke er en fælles sag (endnu). Det er et bottom-up drevet borgerinitiativ, organiseret på en måde, som man ikke før har set i dette lokalsamfund. Alene af den grund er det forståeligt, at ting tager tid.

#Det tager tid og mange kræfter at opbygge en ny forståelsesramme for, at en forening kan drive en professionel virksomhed og at ikke alle foreningsaktiviteter i længden kan fungere på frivillig basis.

Det lokale erhvervsliv skal med

Når SYMB ønsker et Folkehus - et sted for alle borgere, hvor mennesker kan mødes på tværs af grupperinger - vil det også være til gavn for det lokale erhvervsliv. I Kalundborg-området har virksomhederne jævnligt svært ved at rekruttere og fastholde medarbejdere. Mange lærere på de lokale skoler mangler læreruddannelse. Og en del folk flytter fra området, fordi de har haft svært ved at skabe sig et meningsfuldt netværk på trods af, at de har haft job på en af egnens store virksomheder.

Vi kan skabe en stærkere lokal stolthed, identitet, engagement og ejerskab til vores lokalsamfund. Det vil være med til, at vi kan tiltrække flere og til at flere vil blive her. Vi der bor her kan blive ambassadører, der helt naturligt taler om alt det sjove og spændende, der sker her hvor vi bor, så færre flytter herfra og flere flytter til. Den bedste branding er denne form for naturlig branding. Kan vi også få flere af dem med, som befinder sig udenfor samfundets hovedstrøm, så kan vi for alvor blive et mere robust lokalsamfund – samtidig med at vi tiltrækker dem, der endnu ikke er flyttet til.

Det er i erhvervslivets interesse, hvis vi bliver kendt for at være det engagerede, aktive, trygge, inkluderende og inspirerende lokalsamfund, hvor vi tager os af hinanden og byder folk velkomne i mange former for fællesskaber, herunder i et borgerdrevet Folkehus, hvor alle kan engagere sig og hægte sig på, som kan fungere som trædesten ind i det klassiske foreningsliv.

Jeg tror at flere erhvervsaktører i en ikke fjern fremtid vil se, hvor meget de kan profitere af et robust

og inkluderende lokalsamfund med meningsfulde fællesskaber, og derfor bliver aktive medspillere i SYMB. **#Som en lokal ejendomsmægler har sagt det: "Når jeg kører potentielle huskøbere rundt i Kalundborg, så ville jeg ønske, at jeg kunne vise dem et levende Folkehus. Sådan et som SYMB vil skabe."**

Et kæmpe borgerpotentialer

I SYMB ser vi, hvordan mennesker selv skaber sammen, hvordan skjulte ressourcer bliver omsat i mere levet liv, i fælles idéudvikling og i aktivt medborgerskab. Men mange har også brug for den hjælpende hånd, hvor SYMB skaber møderne, støtter udviklingen og organiserer arrangementerne, driver en kommunikationsplatform, og hjælper med at finde de fysiske steder, der skal i spil - og nogle gange hjælper med fundraising.

Vi ser hvordan flere drages med ind i fællesskaberne, også dem, som ellers havde tænkt de havde nok i deres eget. Flere og flere opdager, at man godt kan være aktiv i SYMB og samtidig tage del i mere klassiske interessefællesskaber, såsom at spille badminton, være medlem af vinklubben eller være bruger af det lokale værested.

Jeg drømmer om, at SYMB driver et levende Folkehus for alle, hvor mange forskellige lokale befolkningsgrupper og fællesskaber kan mødes. Et sted, hvor også det klassiske foreningsliv, der er så stærkt og levende i provinsen, er en aktiv spiller. Jeg drømmer om at skabe en lokal kultur, hvor vi som det naturligste deler idéer, ressourcer og processer med hinanden og ikke er så optagede af, hvilket resultat vi kan få ud af det hver især. Jeg drømmer om et borgerdrevet Folkehus, som en ramme for en bred vifte af deltagelsesformer og for alskens former for projekter initieret af borgerne.

#Der er så mange uudnyttede potentialer blandt borgerne i vores samfund – så mange, der ikke lige får gjort det, de drømmer om eller er gode til. Og så mange, der ikke magter at realisere en idé alene.

Erfaringen i SYMB er, at vi ved at stille en støttende platform til rådighed, kan realisere mange af disse drømme og idéer, på en måde, hvor det primært er borgerne, der på frivillig basis bærer aktiviteterne igennem. Min påstand er, at en mindre investering i et fysisk sted – et borgerdrevet Folkehus - kan give et kæmpe output i form af mere liv og aktivitet, forbyggende indsatser og social robusthed i vores lokalområde. Det vil kunne mærkes også på de mere kommercielle parametre – kommunalt såvel som erhvervsmæssigt. Som sidegevinst vil vi som lokalsamfund og kommune få en mere tillidsfuld, lærende og innovativ kultur, og det er ikke så lidt.

Louise Kolbjørn

Louise Kolbjørn er social iværksætter, stifter og daglig leder af SYMB. Arbejder ved siden af med at udvikle uddannelse af offentlige ledere indenfor samskabelse, mobiliseringsledelse og samarbejde med civilsamfundsaktører (på Center for Ledelse og Oplevelsesdesign på Professionshøjskolen Ab-

salon). Tidl. arbejdet med psykosocial rehabilitering og metodeudvikling inden for socialt arbejde og har set, hvor meget hverdagsfællesskaber betyder for, at mennesker trives. Bor i provinsen, hvor rigtig mange af de potentialer, der findes i de mindre lokalsamfund, kunne bringes bedre i spil.

"Fremtidens fællesskaber" udgives af Selskabet for Fremtidsforskning.

Futuriblerne er en tidsskriftserie, der er blevet udgivet af Selskabet for Fremtidsforskning siden 1969.

Selskabet for Fremtidsforskning blev stiftet ud fra et ønske om at gøre Danmark mere innovativt og fremtids-tænkende. Fremtidsforskningen blev lige så meget en tænke måde, der betragtede fremtiden som en vifte af muligheder, som en egentlig metode til analyse af mulige fremtider.

Fremtiden er ikke en spådom, men noget der skal skabes. Selskabet for Fremtidsforskning formidler scenarier og muligheder og stimulerer dermed til ønskværdige valg af fremtid(er).

Selskabet for Fremtidsforskning vil:

- være mødested for mennesker, der brænder for at klarlægge ønskede fremtider for vores samfund
- formidle Danmarks store udfordringer og handlemuligheder
- introducere en fremtidsforskners tankegang hos dem, der ikke længere ønsker at være tilskuer
- facilitere fremtidsværksteder, hvor fremtidige muligheder omsættes til handlinger
- samle potentielle fremtidsforskere blandt iværksættere, ledere, økonomer, studerende, forældre og aktive borgere, som ønsker at løse de samfundsmæssige udfordringer på en måde, der gør en global forskel.

Der planlægges en vol. 2 om "Fremtidens fællesskaber".